

gedre, hogy átvegye ott a címleg városinak nevezett színház vezetését. Megfelelő anyagi erő hiányában is győzedelmeskedni tudott ebben a pozíciójában. Lelkesedett és lelkesített maga körül mindenkit. Éjjel-nappal dolgozott: a színpadon rendezett, mint színész nagyszerűen játszott és mindenkül az oroszlanrészt vállalta: francia, német, angol darabokat fordított és önálló műsort csinált magának, mert eleinte az ügynökök túlkövetelését nem volt képes meggyőzni. Mint színgazgató époly kevéssé tartozott a hajbókoló, hízogó üzletemberek közé, mint ahogy sohasem volt »nappaliszínész«, aki a színpadon kívül kedveskedi ki az elismertetést. Önérzetes, sőt túlonérzetes volt, aki képes volt egy városal továbbállani, ha az ökvetetlenkedő színügy-magántudósok erőszakoskodtak a művészi meggyőződésén. Volt Szegeden kívül (ahol kétszer is átvette a színház vezetését), Debrecenben, Győrött, Temesváron, Nyiregyházán, Szatmárt, Komáromban, Sopronban és nagy sikereket ért el ugyancsak mint színházigazgató a Budai Színkörben, ahol Pethes Imre bemutatásával ő adta először magyarul a *Cyrano de Bergerac*ot. Mint színész, utólszor Tiborban lépett föl Szegeden. Kiválóbb szerepei voltak: Gáspár apó, Kancsukow a Fatinitzában, Aszalay uram, Dorrit, Náni-beli Kreitzer papa, Zalameai bíró, Harpagon, Tiborc, Desperier az Eleven ördögben (erről Vajda János, a költő, külön tanulmányt írt), Ringheim a Nagyzás hóbortjában, az Idegesekben az apa-szerep, stb. Igen sok darabot fordított és ezekben maga is játszott mint színész. Fordításai közül felemlítendő: Szókimondó asszony-ság, Több, mint királynő, A császár ezredese, Tosca, A Benoiton-család, A beszélő kút, Megázott Ámor, Három feleség, Kis kezek, Rémuralom, stb. Eredeti darabjai voltak: Ecsedi lányok, népszínmű, Gyevi Anna, népszínmű, melynek zenéjét is ő írta; volt több monológja, amelyeket szeltében szavaltak. Kétszer nősült. Első felesége Schwartz Anna, az Operaház ballet-művésznője volt, sz. 1854-ben, Pesten, megh. 1896. márc. 25-én, Szegeden. Elhalálozása után Ábray Aranka színésznőt vette feleségül. Ábrai Aranka sz. 1872-ben, Hódmezővásárhelyen. Atyja Ábrai Károly tanár, majd polgármester volt.

1892. év őszén lépett a színipályára. 1896-ban a Városligeti Színkör tagja volt. Ez év december 5-én Aradon volt az esküvője. Az ő gyöngéd keze munkája érezhető volt Makó Lajos minden ténykedésében. Nem a rettegett vidéki »direktorné« volt, hanem férje segítőtársa, tanácsadója. Férje halála után vejével, Almássy Endrével (L. o.) vezette a szegedi színház igazgatását. 1924. jan. 1-én nyugalomba ment. Első házasságából született leánya, Makó Lily, akit Almássy Endre vett nőül. Makó Lajos, aki Debrecenben 1854. okt. 9-én született és Szegeden halt meg, 1908. november 12-én, kivívta magának a színész-társadalom és az irodalom becsülését is. Mint ember és mint művész egyaránt példaadó alakja volt a magyar színészetnek. Igazáért karddal is kiállott és egy alkalommal súlyosan meg is sebesült. Hentaller Lajos nehaz országgyűlési képviselő, a híres vívó nehéz magyar kardjától Szegeden, egy szerződési-ügyből kifolyólag. Sírkövén, amelyet a kegyelet 1909-ben állított Makó Lajos emlékének, a Nemzeti Színház egykori költő-igazgatójának, Somló Sándornak következő jellemző és igaz sorai vannak bevésve:

»Fölemelt fejjel, nem görbítve hátat,
Igazak úttalan ugarát jártad!
Sohasem kértél, mindig csak adtál,
Kincseket osztva, szegény maradtál!«

A színészek kegyelele minden évben ráhelyezi a megemlékezés koszorúját Makó Lajos szegedi sírjára. (L. K.)

Makói színészet. A városban 1833. júl. 21-én Jánossy Gábor, 1835. júl. 8-án Balla Károly társulata működött. (Tagok névsorát lásd: Kiskúnhalasi színészet címszó alatt.) Júl. 26-tól Tököli Péter kir. tanácsnok deszkatermében játszottak a színészek. 1846-ban Komáromy Samu társulata játszott Makón, 1854-ben Hidassy Elek, 1855-ben Nyiry György, 1857-ben Ujfalusi, 1858-ban Albisi, 1859-ben Pázmán Mihály, 1860-ban Horváth György, 1862-ben Fekete Pál, 1863-ban Aradi Gerő, 1870—72-ben Szuper Károly társulata fordult meg itt. A Hollósy Kornélia-színkör megnyílt 1903. augusztus 18-án, Zilahy Gyula aradi színtársulatával, közadakozás útján; Lonovics Gyula csanádmegeyi birtó-